

sudky dvou na sobě nezávislých soudů, proti kterým, když předmět sporu 2.000 Kč nepřevyšuje, dovolání jest nepřipustné, neboť týž případ by byl nastal, kdyby byl odvolací soud, nezrušiv první rozsudek procesního soudu, nýbrž řízení sám dle §u 496 poslední odstavec c. ř. s. doplniv, rozsudek tento hned potvrdil. Mělo býti tudíž dle prvního odstavce §u 507 c. ř. s. nepřipustné dovolání odmítnuto hned soudem prvé stolice. Poněvadž se tak nestalo, bylo dovolání podle ustanovení §ů 471 čís. 2 a 474 druhý odstavec c. ř. s., jichž tu dle §u 513 c. ř. s. dlužno použití, odmítnouti.

Čís. 5441.

Byla-li skladníku tabáku zvýšena erárem provise od určitého dne, nepřísluší mu provise i ze zboží, jež měl v den ten na skladě nebo jež, byvši jím odebráno, bylo k němu na cestě. Lhostejno, z jakého důvodu byla provise zvýšena.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1925, Rv I 1139/25.)

Žalobce měl v M. hlavní tabákový sklad s tabákovou trafikou. Výnosem okresního finančního ředitelství v Ch. byl žalobce vyrozuměn, že skladní trafika byla ode dne 15. května 1922 odděleně propůjčena společnosti A. a že žalobci se jako ekvivalent za ušlý výdělek zajišťuje zvýšení dosavadní provise z hlavního tabákového skladu z 0·6% na 1·5%. Žalobě proti státu o zaplacení zvýšku provise z tabáku, jenž dne 15. května 1922 měl již žalobce na skladě nebo jenž byl k němu na cestě, o b a n i ž š í s o u d y vyhověly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Jedinou vlastně oporou pro záporné stanovisko žalované strany jest ustanovení §u 12 předpisu pro skladníky z roku 1911 čís. 104 věst. min. financí, kterému se žalobce ve svém ustanovovacím protokole, jak spisy okr. fin. ředitelství v Ch. zjištěno, podrobil. Z toho dovozuje žalovaná strana, že zvýšení dosavadní skladní provise, žalobci příslušející, ze 0·6% na 1·5% mohlo se vztahovati teprve na tabační zboží odebrané žalobcem po doručení revisního rozhodnutí (které doručení se stalo 10. května 1922) a nikoliv také na zásoby tabákového materiálu na skladě jsoucího, za které ovšem žalovaná považuje zboží, tehdy již žalobcem objednané, ale ještě na cestě jsoucí, které však, jak ze spisů okr. fin. ředitelství v Ch. zjištěno, došlo v nákupní ceně 319.590 Kč do M. teprve 13. května 1922 a do skladiště převezeno dne 15. a 16. května 1922. Leč pro rozhodnutí tohoto sporu nestačí pouhé odvolání se na dotyčný předpis. Nemůže totiž býti o tom pochyby, třebaže šlo o právní poměr, týkající se tabákového monopolu, že poměr mezi finanční státní správou (státem) na straně jedné a žalobcem jako skladníkem a současně majitelem skladní tabační trafiky na straně druhé byl přes všechna ustanovení skladních i trafikantských předpisů poměrem soukromoprávním (§ 2 cit. předpisu pro skladníky) a věc patří na pořad práva. Z toho vyplývá, že kromě dotyčných předpisů, které ovšem nesporně tvoří součást smlouvy mezi žalobcem a erárem, nutno bráti patřičný zřetel na veškerá jiná ustanovení práva soukromého, pokud ovšem povaha případu to opodstatňuje a dotčené předpisy pro skladníky toho nevylučují. Na prvním místě ihned třeba zdůrazniti, že veškerá ustanovení zákonů,

nařízení, výnosů a podobné vyvěrají z potřeb právního života, který právě upravovati mají, ovládnány jsouce přirozeně zásadou spravedlnosti. Nutno je tudíž vykládati tak, jak to odpovídá normálním potřebám denního života a také smlouvy na jich podkladě uzavřené vždy vykládati dle zásady víry a důvěry soukromého obchodování tak, by slovným, šablonovitým výkladem ustanovení dotčených norem nevznikl v jednotlivci pocit křivdy a nespravedlnosti. Tomu zajisté bylo by tak v tomto případě, kdyby žalobě nemělo býti vyhověno. Jest nesporno, že žalobce byl až do 15. května 1922 netoliko majitelem hlavního skladu tabákového v M., nýbrž že zároveň měl propůjčenu s dotyčným skladem spojenou skladní trafikou, pročež přicházejí v úvahu zvýšené příjmy dle Šu 8 cit. sklad. předpisu. Výnosem okr. fin. řed. v Ch. ze dne 8. května 1922 byl žalobce vyrozuměn, že se dnem 15. května 1922 skladní trafika od hlavního skladu odděluje a předává společenstvu »A.« i že se žalobci dosavadní jeho 0·6% skladní provise na 1·5% zvyšuje s účinností od 16. května 1922. Z celé souvislosti nemůže býti o tom pochyby, že ono zvýšení skladní provise mělo sloužiti za náhradu za oddělení skladní trafiky od hlavního skladu, neboť jinak se nedá vysvětliti ono zvýšení a také žalovaná je jinak nevysvětluje. Vedl-li žalobce — jako v tomto případě — spolu i hlavní sklad za malou provisi 0·6% právě se zřetelem na větší zisk, který mu kynul na druhé straně z provozování skladní trafiky, bylo věcí správy finanční, když mu skladní trafiku odňala a sklad hlavní ponechati chtěla, by se s ním dohodla přesně o podmínkách, za kterých dále hlavní sklad povede. Mělo-li se žalobci dostati plného odškodnění, jak bylo úmyslem stran, nutno onu zvýšenou provisi počítati i ze zboží, které dne 10. května 1922 žalobce na skladě měl i které teprve na cestě bylo, neboť mu bylo znemožněno odnětím skladní trafiky na dotyčném zboží v trafice docíliti obvyklého dřívějšího zisku a zajisté za původní malou provisi by onoho zboží na sklad neobjednal. Ustanovení Šu 12 předpisů pro skladníky proto na tento výjimečný případ použití nelze, neboť mohlo míti na mysli normální případy, kdy se mění pouze výše provise za stávajícího, jinak nezměněného právního poměru — nikoliv na případ, kdy se odnímá oprávněnému část podniku a nařizuje, by vedl zbytek podniku za změněné provise. Na tom nemůže ničeho změnit ani použité slovo »vždy« v cit. Šu, neboť nelze mu vzhledem k všeobecným předpisům právním přičísti význam, jaký mu žalovaný dává. Samo finanční okresní ředitelství v Ch. ve své zprávě na zemské finanční ředitelství v Praze ze dne 24. června 1922 uznává, že by bylo možno žádosti žalobcově vyhověti z důvodu slušnosti. Poněvadž jak zákony a nařízení, tak i smlouvy mají býti ovládnány zásadou slušnosti a sjednané právo má býti jaksi vyvrcholením slušnosti, jest soud odvolací toho náhledu, že vyhověním žalobci v tomto případě vyhověno bylo také zcela duchu zákona přes slovné znění vydaného předpisu pro skladníky.

N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Dlužno přisvědčiti dovolávající se žalované straně, že odvolací soud, přiznav žalobci vzhledem na to, že mu, počínajíc dnem 15. května 1922,

byla zvýšena skladní provise ze 0·6% na 1·5%, tuto zvýšenou provisi i z tabákových tovarů, které žalobce jako skladník tabákového skladu v M. měl dne 15. května 1922 na skladě a které byly toho dne na cestě do skladu, věc po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) posoudil ne-
 správně. Poměr mezi státem, jako majitelem tabákového monopolu a skladníky tabákových tovarů jest upraven v předpisech o skladnících, uveřejněných ve věstníku ministerstva financí z roku 1911 pod čís. 104 a podle Šu 2 těchto předpisů jest rozhodným pro posouzení práv a povinností skladníka protokol s ním o jeho zřízení za skladníka sepsaný, jehož předpisem (§ 2 odstavec druhý) se skladník podrobuje ustanovením předpisů o skladnících a trafikantech. Protokol ze dne 15. května 1919 o převzetí hlavního tabákového skladu v M. žalobce podepsal a se v něm ještě výslovně předpisům o skladnících podrobil. Podle Šu 12 odstavce druhého těchto předpisů a to, i když jde o mimořádnou změnu procentuální provise (§ 14), předpisuje se nová (při zvýšení) nebo se odpíše (při snížení) posavadní provise vždy až při odběru, který následuje po doručení dotyčného rozhodnutí o provisi. Toto ustanovení ohledně provise při její změně platilo vzhledem k zmíněnému podrobení se žalobce předpisům o skladnících také u žalobce co se týče zvýšení provise ke dni 15. května 1922. Že by nastati měla u žalobce od dotyčných předpisů úchylnka, ve výměrech, týkajících se zvýšení žalobcovy provise, obsaženo není. Z toho plyne, že, byla-li žalobci zvýšena provise výměrem ze dne 8. května 1922, doručeným dne 10. května 1922 s účinkem ke dni 15. května 1922, nelze zvýšenou provisi počítati u zboží, které bylo již dříve objednáno pokud se týče odebráno a žalobce je na skladě nebo na cestě do skladu již měl. Požadovaná provise, ježto týká se takového zboží, žalobci tudíž nepřisluší. Stanovisko nižších soudů, že zvýšená provise byla míněna jako odškodnění za to, že žalobci byla dnem 15. května 1922 odebrána se skladem spojená hlavní trafika, čímž mu ušel z ní zisk, nemá ve spisech opory. Žalobce neměl nároku na odškodnění za to, že mu uprázdněná po smrti jeho otce trafika, která mu stejně jako sklad jen prozatimně byla ponechána, byla odebrána a erár podle dotyčných předpisů o skladnících a trafikantech k nějakému odškodnění za ušlý zisk povinen nebyl. Příčinu zvýšení provise vzhledem k Šu 12 odstavec první a Šu 14 odstavec druhý předpisů o skladnících hledati jest v tom, že žalobce při ponechání dřívější skladní provise nemohl na skladě po odebrání hlavní trafiky vyjíti. Ostatně, ať byl důvod jakýkoli, ustanovení Šu 12 odstavec druhý zmíněných předpisů platí vždycky. Že by § 12 předpisů se případu žalobcova netýkal, protože jde o zvýšení provise v mimořádném případě, kdežto § 12 týká se nové úpravy provise při příležitosti pětiletých revisí výnosu skladu, jest odvolací soud na omylu, neboť podle Šu 14, který jedná o mimořádných změnách provise, platí ustanovení Šu 12 odstavec druhý i pro mimořádné změny provise. Z důvodů slušnosti, jak též míní odvolací soud, požadavek žalobcův za opodstatněný uznati nelze, ježto by se to nesrovnávalo se zmíněnými předpisy, pokud se týče, ježto předpisy ty tvoří součást jejich, s bezzávadnými ustanoveními smlouvy.